



**Jaap Spaans**

## OPEN BRIEF

**Aan:** de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media en de minister voor Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) respectievelijk t.a.v. minister dhr. A. Slob (1<sup>e</sup> geadresseerde) en mw. I.K van Engelshoven. Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

**Afzender:** Jaap Spaans, Schilperoortstraat 56, 7906 ES Hogeveen

**Onderwerp:** Verontwaardiging over berisping/waarschuwing docent om les over corona en de Bijbel

**Bijlage en bronnen:** Ter onderbouwing van deze brief verwijs ik bewust naar een groot aantal bronnen. Een historische bron, bronnen van een decennium of langer terug en recente bronnen.

Hogeveen 21 november 2021

Geachte heer Slob (mevrouw van Engelshoven),

Aangezien het voortgezet onderwijs onder uw ministerie valt hr. Slob, richt ik deze brief aan u als eerste geadresseerde. De reden van de brief is dat volgens een aantal regionale media een docent van de christelijke scholengemeenschap het Roelof van Echten College in Hogeveen een officiële waarschuwing heeft gekregen, nadat hij tijdens zijn lessen filosofie, godsdienst en maatschappijleer het coronadebat besprak. Hij legde volgens de media tijdens de dagopening in de les een link tussen corona en een Bijbeltekst uit Openbaringen 13 over een universeel merkteken. Ik ben verbijsterd over dit besluit van de schooldirectie. Morgen, maandag 22 november 2021 moet de docent volgens de betreffende media bij de directie op het matje komen en ik hoop dat de waarschuwing/berisping wordt ingetrokken **(1)**. Hieronder de onderbouwing van mijn verbijstering.

### Complot en merkteken?

Ook ik maak mij zorgen over complottheorieën, maar het onderwerp wordt in deze roerige tijd te pas en te onpas gebruikt. Daarom is het belangrijk om de begrippen 'complot' en 'merkteken' in het licht van de aanleiding van deze brief wat breder te belichten. Er bestaan meerdere definities voor deze begrippen. **Complot** wordt volgens de website Encyclo.nl benoemd als onder andere een 'Samenspanning', 'Samenzwering' of een 'Snood plan'. Welnu op historische gronden kan niemand ontkennen dat er complotten waren en als voorbeeld haal ik de goed gedocumenteerde Wannsee Conferentie aan van 20 januari 1942, waar een besluit werd genomen over de Endlösung der Judenfrage. We kennen allemaal de gevolgen **(2)**. Ik zou meer historische feiten kunnen opsommen, maar geef de voorkeur aan actuele bronnen omdat die op dit moment relevant zijn. Een **merkteken** is een teken dat ergens op is geplaatst en dat ter identificatie of beloning gebruikt kan worden. In mijn boekje 'Identificatie' dat ik in 2005 publiceerde en zo bevoorrecht was om het eerste exemplaar aan u, toen Kamerlid, uit te mogen reiken heb ik de ontwikkeling die toen gaande was geanalyseerd. Invoering van een persoonlijk identificatienummer dat de mens zal volgen van de wieg tot het graf. Nummeridentificatie zal tevens als '**zoeksleutel**' kunnen fungeren om informatie over burgers te verzamelen, te verwerken, uit te wisselen en op te slaan. Veel gevoelige informatie wordt 'opgehangen' aan een nummer, in ons land het BSN Nummer. **Een groeiend aantal mensen worstelt met de vraag of de huidige identificatierevolutie het begin is van een traject, dat de burger volledig transparant en meetbaar maakt en burgerrechten aantast. Er is alle reden tot zorg daarover.** Maar die zorgen leven breed in de samenleving, niet alleen onder bepaalde groepen behoudende christenen, maar ook en ik denk vooral in links-progressieve kringen. Om dat aan te tonen onderbouw

ik deze brief ook met veel seculiere bronnen. Om een indicatie van het belang te geven, in 2011 werd een WOB-verzoek ingediend over biometrische identificatie. De afhandeling heeft 8 jaren in beslag genomen. De ambtenaar die mij toestemming vroeg m.b.t. openheid van mijn persoonlijke correspondentie met ministers en ambtenaren, legde uit dat de reden voor de lange duur van de afhandeling van het WOB-verzoek, was gelegen in de omvang ervan. Er moesten extra ambtenaren worden aangesteld om dit omvangrijke verzoek uit te voeren en in 2011 werd in overleg met de verzoeker besloten de documenten fasegewijs openbaar te maken. Pas in 2019, dus 8 jaren later ontving ik de toestemmingsmail. Voor de details verwijs ik u naar een publicatie daarover op mijn website. Het is echter illustratief voor de impact die dit onderwerp heeft op de samenleving en op individuele burgers. Zowel artikel 10 als artikel 11 van de Grondwet zijn hier relevant. [–Wet openbaarheid van bestuur: Omvangrijk verzoek biometrie | Jaap Spaans](#)

### **Gezichtsherkenning**

Op 18 mei 2000 nam ik op uitnodiging van de toenmalige privacy toezichthouder de Registratiekamer deel aan Het Publiek Debat Biometrie in Den Haag. Zo'n debat was noodzakelijk vanwege de enorme toekomstige impact van biometrische identificatie op de samenleving. Ik was een van de 60 genodigden. Aanleiding was de publicatie van de achtergrondverkenning 'At Face Value On biometrical identification and privacy' door de Registratiekamer in samenwerking met TNO. **In ambtelijke kringen waren vragen gerezen over de ethische en juridische aspecten van biometrische identificatie.** Het waren die bezorgde reacties die de overheid overtuigden van de noodzaak om een publiek debat te houden. Op 2 journalisten na, was er vanuit de media nauwelijks belangstelling voor het debat. Biometrie stond in de kinderschoenen en was kennelijk nog geen nieuws. Nu is het onderwerp dominant in de nieuwsvoorziening. Men kwam tijdens het debat tot de conclusie dat zeer terughoudend moet worden omgegaan met biometrische systemen die personen kunnen identificeren, **zonder dat degene dat weet zoals gezichtsherkenning, stemherkenning, gedragskenmerken etc.** Zie de publicatie hierover op mijn website onder 1 [–Kanteldecennium 4: Digitalisering en de informatieoverlast | Jaap Spaans](#) De samenleving digitaliseert in hoog tempo verder en na diverse wetswijzigingen wordt de bescherming van persoonsgegevens nu geregeld in Europees Verdrag. De AVG heeft in Nederland rechtskracht door de invoering van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming uit 2018. **Heikel punt is vooral de gezichtsherkenning.** Een universeel biometrisch systeem dat onder andere via slimme camera's op openbare plaatsen personen identificeert en gegevens opslaat in een centraal databestand. Een van de aanleidingen voor die zorg is het sociaal surveillance systeem dat in China operationeel is en volgens vele media en mensenrechtenskundigen daar oneigenlijk wordt ingezet. Europa en zeker het Europees Parlement is daar zeer sceptisch over bij gebruik op openbare plaatsen **(3).**

### **Mijzelf**

Hoewel de media en linkse kringen graag het stempel populist gebruiken als het over dit onderwerp gaat, stel ik nadrukkelijk het volgende. Ik ben 73 jaar oud en had een loopbaan als opsporingsambtenaar bij de politie en een departementale inspectiedienst. Daarna publiceerde ik boeken en artikelen onder andere over dit onderwerp. Ik ben voorstander van vaccinatie en 2 keer gevaccineerd. Ik stem al decennia op een christelijke partij en blijf dat doen. Ik wijs de terminologie van Kamerlid Baudet en zijn optreden in de Tweede Kamer ten stelligste af. Ik neem niet deel aan demonstraties tegen het coronabeleid en wijs iedere vorm van geweld tegen de overheid en oud-collega's bij de politie af. Ik ben voorstander van veel overheidsmaatregelen, maar In navolging van de media en anderen volg ik de overheid wel kritisch. Ik maak daarbij regelmatig gebruik van de rechten die onze democratische rechtsstaat biedt zoals petitie aan de Tweede Kamer dan wel het Europees Parlement en publiceer daarover. Ik ben mij ook terdege bewust van het spanningsveld dat kan

optreden tussen privacy en rechtshandhaving. Dat neemt niet weg dat het onderwerp maatschappelijk gezien zo belangrijk is dat de discussie en het debat niet mogen worden gesmoord.

**Ik verzoek u de maatregel tegen de berispte leraar ongedaan te (laten) maken. Als een docent verwijst naar een Bijbeltekst en dat doet vanuit de functie waarvoor hij is aangesteld, moet dat kunnen. Belemmering daarvan zou de tweedeling in de samenleving verder laten escaleren en daar is niemand bij gebaat.**

Hoogachtend,

Jaap Spaans

**Adresgegevens in origineel**

**Bronnen die in de tekst zijn verwerkt:**

1. Dagblad van het Noorden, 20/11/2021 'Docent berispt om les over corona en de Bijbel', door Henriëtte Meppelink.

--Hoogeveensche Courant online, 21/11/2021. 'Les op school in Hoogeveen stilgelegd. Docent legt link tussen bijbeltekst en corona. 'Ik krijg tientallen steunbetuigingen van leerlingen'.

2. Die Endlösung. Hoe het uitroeien van Joden begon'. Nieuwsblad van het Noorden, 16/1/1982. Website Historiek Net 'De Wannseeconferentie. <https://historiek.net/wannseeconferentie-1942-oplossing-jodenvraagstuk/74935/> en Website Historiek: 'Vervolging en deportatie van Joden in Nederland 1940-1945'. --De automatisering van de Holocaust. Brabants Dagblad online, 12/2/01.

3. In de AVG wordt de bescherming van persoonsgegevens geregeld in Europees Verband. De AVG heeft in Nederland rechtskracht door de invoering van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming uit 2018. --Big Brother 2.0. In China bepaalt je 'sociale score' je leven, NOS Nieuws, 17 april 2018. --RTL Nieuws, 6/10/2021 'Europarlement: gezichtsherkenning in publieke ruimtes verbieden'. --'Autoriteit Persoonsgegevens (AP) waarschuwt voor privacy risico's in het onderwijs'. Nieuwsbericht 4 november 2021. --'Zwarte lijst FSV van Belastingdienst in strijd met de wet'. Persbericht AP 29 oktober 2021.

**Beknopt overzicht van overige relevante bronnen:**

--Achtergrondstudie en verkenning 'At Face Value On Biometrical Identification and Privacy'. De Registratiekamer in samenwerking met TNO, september 1999. --Verslag Publiek Debat Biometrie. Notulist Theo Hooghiemstra, 18 mei 2000. Pagina 4. --Bijeenkomst van het Nederlands Biometrie Forum te Zutphen, 25/3/02.

--Website Business Insider Nederland, 29/4/2018 'China is building a vast civilian surveillance network

--Verkenning van het binnenlands bestuur 'De overheid als privacy-beschermer versus de overheid als privacy-bedreiger', nr. 16 november 1985. Citaat pagina 1. Uitgave Ministerie van Binnenlandse Zaken, Directoraat-Generaal Binnenlands Bestuur.

--'1984', George Orwell, gepubliceerd in 1949. Uitgever: Secker & Warburg.

--'Wie neemt het op tegen Big Brother', Karin Spaik, De Volkskrant, 28/1/2006. --'Gevaar van 'digitale' meltdown neemt toe', Wilco Dekker, De Volkskrant, 26/8/13.

--'Op weg naar digitale horigheid'. Syp Wynia in opinieblad Elsevier, 14/1/17.

--Computers die emoties van eigenaar herkennen zijn de toekomst. Over affective computing. Trouw, 25/5/13.

--Hoogeveren naar debat over biometrie in Den Haag. Drentse Courant, 18/5/2000.

--Zorg over gezichtsherkenning op straat en via web. Nederlands Dagblad, 16/4/13

--De overheid als privacybeschermer versus de overheid als privacybedreiger. Verkenning Binnenlands bestuur. Drs. Jan Holvast, 1985

--Rapport 'Ongekend Onrecht' van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag van de Tweede Kamer, onder andere pagina 99/132 en persbericht aanbidding verslag aan de voorzitter van de Tweede Kamer op 17 december 2020.

--'Van privacyparadijs tot controlestaat? Misdaad en terreurbestrijding aan het begin van de 21<sup>e</sup> eeuw'. Studie van het Rathenau Instituut'. Tevens begeleidend persbericht van 31/1/2007 en --'Maatschappij niet klaar voor digitale samenleving'.

--RTL Nieuws, 25/1/20. --'Google weet meer over je dan de AIVD', en 'Kerk moet meer op privacy letten'. Reformatorische Dagblad, respectievelijk 20/3/18 en 28/2/18.

--'Data als wapentuig', Olof van Joolen, De Telegraaf, 14/11/20. -- Rapport 'Onrechtmatige handelwijze van een (handels)informatiebureau, geanonimiseerde samenvatting'. De Registratiekamer juli 2001. --'Illegale handel in privégegevens uit corona systemen.

--'Slob wil aandacht voor gewetensbezwaarden bij toename identificatiemogelijkheden' en 'Nieuwe brochure over biometrie, nummeridentificatie en chips' Website ChristenUnie respectievelijk 14/7/05 en 7/9/06. --'Etnisch profileren met gezichtsherkenning', Het Financieele Dagblad Barbara Noordermeer,, 29/8/20.

--Ingezonden brieven van Jaap Spaans over 'biometrie' en 'biometrisch paspoort', Hoogeveensche Courant respectievelijk 9/4/04 en 19/4/04. --Boeken van Jaap Spaans 'De Cybersamenleving. Ethische en praktische kanttekeningen', 2013. 'Identificatie. De invloed van moderne identificatiesystemen als biometrie, nummeridentificatie en chips op ons leven', 2005. 'Biometrische Identificatie Digitaal Brandmerk'.

--'Het biometrisch paspoort in Nederland: crash of zachte landing'. Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR), M. Snijder 2010.

--Politie wil niet in DNA-databank. Binnenlands Bestuur online, 25/11/2008.

--'Stevige controle op VIS nodig' en 'Biometrische gegevens niet centraal opslaan'. De Staatscourant, respectievelijk 21/12/2005 en 9/11/2005.

--Torentje doelwit Russische hackers', Huib Modderkolk, De Volkskrant 4/2/17. --'Onderzoek Nationale Veiligheid' uitgevoerd door de overheid en vastgelegd in de 'Strategie Nationale Veiligheid'. Aan de basis ervan liggen brede risicobeoordelingen.

--Profeet Johannes waarschuwde al tegen plastic geld', Paul Fentrop, NRC Handelsblad, 8/7/1988.

--'Juridische strijd tegen Paspoortwet bereikt climax bij Raad van State'. Website Stichting Privacy First, woensdag, 25 november 2015.

--Rapport Grondrechten in het digitale tijdperk. Gelijksnamige commissie, 1999.

----Website ICT Recht. 'Gezichtsherkenning: op alle vlakken een hot topic'. Innovatie - Security| 6 juli 2021